

Складні випадки написання прізвищ

Відмінювання прізвищ

Українські прізвища

1. Передаємо на письмі відповідно до вимови за загальними нормами українського правопису: *Симоненко, Кривоніс*.
2. Жіночі прізвища на приголосний та -о не відмінюємо: *Тоня Матвієнко* – *Тоні Матвієнко*. Натомість чоловічі прізвища відмінюємо *Євген Клопотенко* – *Євгена Клопотенка*.
3. Прізвища, що мають закінчення іменників I та II відмін, відмінюємо як відповідні іменники: *Майборода* – *Майбороди*, *Гнатюк* – *Гнатюка*, *Клопотенко* – *Клопотенка*. УВАГА! Прізвища, які є співвідносними із загальними назвами, відмінюємо так: *Швець* – *Швеця* (*швець* – *шевця*), *Мороз* – *Мороза* (*мороз* – *морозу*).
4. Прізвища прикметникового типу на -ий (-ій) відмінюємо як відповідні прикметники: *Кобилянський* – *Кобилянського*, *Кобилянська* – *Кобилянської* та ін.
5. Чоловічі прізвища прикметникового типу на -ов, -ев (-єв), -ів (-їв), -ин, -ін (-їн) відмінюємо за такими зразками:

Н.	<i>Павлов</i>	<i>Ковалів</i>	<i>Прокопів</i>
Р.	<i>Павлова</i> а	<i>Ковалева</i> а (-лів- а)	<i>Прокопова</i> а (-пів- а)
Д.	<i>Павлову</i> у	<i>Ковалеву</i> у (-лів- у)	<i>Прокопову</i> у (-пів- у)
З.	<i>Павлова</i> а	<i>Ковалева</i> а (-лів- а)	<i>Прокопова</i> а (-пів- а)
О.	<i>Павловим</i> им	<i>Ковалевим</i> им (-лів- а)	<i>Прокоповим</i> им (-пів- им)
М.	<i>Павлові</i> і (- у)	<i>Ковалеві</i> і (- у) (-лів- і , - у)	<i>Прокопові</i> і (- у) (-пів- і , - у)
Кл.	<i>Павлове</i> е	<i>Ковалеве</i> е (-лів- е)	<i>Прокопове</i> е (-пів- е)

Н.	Павлови	<i>Ковалеви (-лів-и)</i>	<i>Прокопови</i>
Р.	Павлових	<i>Ковалевих (-лів-их)</i>	<i>Прокопових (-пів-их)</i>
Д.	Павловим	<i>Ковалевим (-лів-им)</i>	<i>Прокоповим (-пів-им)</i>
З.	Павлових	<i>Ковалевих(-лів-их)</i>	<i>Прокопових (-пів-их)</i>
О.	Павловими	<i>Ковалевими (-лів-ими)</i>	<i>Прокоповими (-пів-ими)</i>
М.	Павлових	<i>Ковалевих (-лів-их)</i>	<i>Прокопових (-пів-их)</i>
Кл.	Павлови	<i>Ковалеви (-лів-и)</i>	<i>Прокопови (-пів-и)</i>

Н.	<i>Харчишин</i>	Харчишини
Р.	Харчишина	Харчишиних
Д.	Харчишинові (-у)	Харчишиним
З.	Харчишина	Харчишиних
О.	Харчишиним	Харчишиними
М.	Харчишині (-у)	Харчишиних
Кл.	Харчишине	Харчишини

Іншомовні прізвища

1. Неслов'янські змінювані прізвища відмінюємо за відповідними відмінниками: *Окуджава – Окуджави, Гоя – Гої, Рафаель – Рафаеля, Шекспір – Шекспіра, Стендаль – Стендаля.*

2. Не відмінюємо іншомовні прізвища на -а (*Джошуа*), -е (*Данте*), -є (*Готьє*), -і (*Шеллі*), -о (*Дідро*), -у (*Сноу*), -ю (*Кюсю*), а також жіночі прізвища на приголосний: *Камерон Діаз.*

3. У дво- й багатоконпонентних прізвищах відмінюємо всі складники: *Жан-Жак – Жана-Жака, Конан Дойл – Конана Дойла.*

4. У чоловічих формах арабських, перських, тюркських прізвищ із компонентами, що вказують на родинні стосунки, соціальне становище і т. ін., відмінюємо всі складники, за винятком тих, які є невідмінюваними: *з Ахмедом Гасаном-огли, до Мехмеда-бея.*

Особливості правопису прізвищ

1. Російську літеру **е** після приголосних передаємо як **е**: Лермонтов, Венгеров; після голосних та на початку слова передаємо як **є** (також у буквосполученнях **-єв, -єєв**: Достоєвський, Євдокимов, Андрєєв).

2. Російську літеру **ё** передаємо як **йо,ьо,о** (-ов-): Воробйов, Корольов, Хрущов.

3. Російську літеру **и** передаємо як **і** на початку слова й після приголосних: Пушкін, Ісаєв; як **ї** після голосного, м'якого знака й апострофа: Воїнов, Ільїн; як **и** після ж, ч, ш, дж, ц, у префіксі **при-**, у суфіксах **-ич-, -ик-, -ин-, -ищ-**: Гаршин, Шишкін, Пригожин, Станкович.

4. Російське закінчення **-ый** передаємо як **-ий**: Бєлий; **-ой** – як **-ий**: Крутий (але Толстой).

5. Суфікси слов'янських прізвищ передаємо відповідними українськими суфіксами: Городецький, Трубецької.

6. **Г** і **н** передаємо як **г**: Гейне, Гюго.

7. **Подвоєні приголосні** зберігаємо: Руссо, Шиллер.

8. **Апостроф** пишемо після **б, п, в, м, ф, р**: Рум'янцев, Григор'єв, а також у прізвищах зі скороченою часткою: д'Артаньян, О'Коннор (але О. Генрі – псевдонім).

9. **Знак м'якшення** пишемо після м'яких: Третьяков, Лось. У слов'янських прізвищах пом'якшуємо кінцевий **ц**: Скиталець, у неслов'янських – не пом'якшуємо: Ліфшиц.

Практичні завдання

Завдання 1. Передайте прізвища відомих людей українською мовою, поставте в родовому відмінку.

Джерело: <https://wikipedia.org>

Whitney Houston

Прізвище українською:

_____

Прізвище в родовому відмінку:

_____

Джерело: <https://wikipedia.org>

Conan O'Brien

Прізвище українською:

_____

Прізвище в родовому відмінку:

_____

Джерело: <https://wikipedia.org>

**Sir
Arthur Conan Doyle**

Прізвище українською:

_____

Прізвище в родовому відмінку:

_____

Джерело: <https://wikipedia.org>

**Фёдор Михайлович
Достоевский**

Прізвище українською:

_____

Прізвище в родовому відмінку:

_____

Рекомендовані джерела

- **Український правопис** / НАН України; Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні; Інститут української мови. – Київ: Наукова думка, 2019. – 392 с.
- Авраменко О. Українська мова (рівень стандарту): підручн. для 10 кл. закл. заг. сер. освіти / Олександр Авраменко. – Київ: Грамота, 2018.
- Заболотний О. Українська мова (рівень стандарту): підручн. для 10 кл. закл. заг. сер. освіти / О. В. Заболотний, В. В. Заболотний. – Київ: Генеза, 2018.